

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku K. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w P.
o należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 grudnia 2020 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 18 czerwca 2019 r., na skutek apelacji odwołującego się K. S. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 11 stycznia 2018 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w P. z dnia 6 lutego 2017 r., określającej wysokość zadłużenia odwołującego się z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od sierpnia 2007 r do stycznia 2013 r., zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w części i stwierdził, że odwołujący się nie ma zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2007 r. do grudnia 2011 r. (pkt 1), w pozostałym zakresie apelację oddalił (pkt 2) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 3).

Sąd Apelacyjny w motywach orzeczenia wskazał, że zgodnie z ustaleniami faktycznymi dokonanymi w sprawie odwołujący się w spornym okresie pracował w ramach stosunku pracy oraz posiadał zarejestrowaną działalność gospodarczą, osiągając przychody, miał więc obowiązek odprowadzenia składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zarejestrowanej działalności gospodarczej. W dniu 15 listopada 2016 r. organ rentowy wszczął z urzędu postępowanie w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, w toku którego zebrał dowody i materiał umożliwiający wydanie w dniu 6 lutego 2017 r. na podstawie art. 83 ust. 1, art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266 ze zm.; dalej jako ustawa systemowa) zaskarżonej w tej sprawie decyzji określającej wysokość zadłużenia odwołującego się z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od sierpnia 2007 r. do stycznia 2013 r. w kwocie 10.695,27 zł plus odsetki naliczone na dzień wydania decyzji w kwocie 8.102,00 zł. Odwołujący się odebrał zawiadomienie o wszczęciu postępowania w dniu 21 listopada 2016 r., od której to daty - zdaniem Sądu Okręgowego - co do składek objętych zaskarżoną decyzją nastąpiło przerwanie biegu przedawnienia. W ocenie Sądu Apelacyjnego należności dochodzone przez organ rentowy były jednak w znakomitej większości przedawnione, poza należnością za styczeń 2013 r. Sąd Apelacyjny w świetle art. 24 ust. 5f ustawy systemowej rozważył przy tym, czy bieg terminu przedawnienia ulegał w sprawie zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Uznał jednak, że w sprawie nie doszło do zawieszenia biegu terminu przedawnienia od dnia wszczęcia postępowania, gdyż zależy ono od wszczęcia postępowania w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym, a postępowanie w sprawie dotyczyło określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Natomiast sąd ubezpieczeń społecznych może stwierdzić przedawnienie składek, jeśli nastąpiło ono przed wydaniem decyzji wszczynającej postępowanie o ustalenie podstawy wymiaru składek lub obowiązku ich opłacenia. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w wyżej wskazanej części.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w zakresie punktu 1 i 3 wyroku, wnosząc o jego zmianę w tym zakresie i orzeczenie co do istoty sprawy przez stwierdzenie, że odwołujący się ma zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne od sierpnia 2007 do grudnia 2011 r., nadto o zasądzenie od odwołującego się zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnego do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego.

Organ rentowy zarzucił w skardze kasacyjnej naruszenie prawa materialnego - art. 24 ust 5f ustawy systemowej, przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wydania decyzji administracyjnej, mimo że w przepisie tym wskazano, iż bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania, a więc od pierwszej czynności w postępowaniu administracyjnym dokonanej przez Zakład, jakim jest skuteczne zawiadomienie strony o wszczęciu postępowania, które za przedmiot ma obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie „brak jednolitego stanowiska Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych w kwestii ustalenia, która czynność, zgodnie z art. 24 ust. 5f ustawy systemowej zawiesza bieg terminu przedawnienia - czy jest to wydanie decyzji administracyjnej ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, czy czynność wszczynająca postępowanie administracyjne, tj. zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości prawne lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W rozpoznawanej sprawie skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na występowanie w sprawie potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Powołanie się na tę przyczynę kasacyjną zakłada więc nie tylko wskazanie przepisu prawa i stwierdzenie, że - w ocenie skarżącego - wywołuje on wątpliwości. Konieczne jest również wykazanie, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319). Należy jednak podkreślić, iż nie

istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Oceniany w tym kontekście wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów, a innych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie powołuje.

Powołanym przez skarżącego przepisem, którego wykładnia budzi we wskazanym we wniosku zakresie rozbieżności w orzecznictwie jest art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, a więc przepis, który został wprowadzony przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 138, poz. 808). Przepis ten zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej stosuje się do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, nieopłaconych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli nie upłynął jeszcze termin ich dochodzenia. W takich przypadkach okoliczności uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia, określone w art. 24 ust. 5f, uwzględnia się również wtedy, gdy okoliczności te wystąpiły przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej. Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 5f ustawy systemowej: „W przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna”. Według organu rentowego „za dzień wszczęcia postępowania” należy przyjmować pierwszą czynność organu rentowego zmierzającą do wydania decyzji, wymienionej w art. 24 ust. 5f ustawy systemowej.

W sprawie wydano wobec odwołującego się decyzję określającą wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w dniu 6 lutego 2017 r. Sąd Apelacyjny rozważając, czy doręczenie odwołującemu się zawiadomienia o

wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne spowodowało zawieszenie terminu przedawnienia, uznał, że zgodnie z art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, zawieszenie biegu terminu przedawnienia zależy od wszczęcia postępowania w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym, a organ rentowy nie wydawał wobec odwołującego się decyzji dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym. Odwołując się natomiast do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r., I UK 613/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 44, wskazał, że sąd ubezpieczeń społecznych może stwierdzić przedawnienie składek tylko wtedy, jeśli nastąpiło ono przed wydaniem decyzji wszczynającej postępowanie o ustalenie podstawy wymiaru składek lub obowiązku ich opłacenia. W wyroku z dnia 29 maja 2013 r., I UK 613/12, Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że stosownie do treści art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, wydanie przez organ rentowy decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia rozpoczyna zawieszenie biegu terminu przedawnienia składek objętych tą decyzją i stan ten kończy się z dniem jej uprawomocnienia. Sąd ubezpieczeń społecznych może więc stwierdzić przedawnienie składek tylko wtedy, jeśli nastąpiło ono przed wydaniem decyzji wszczynającej postępowanie o ustalenie podstawy wymiaru składek lub obowiązku ich opłacenia. Zwrócił na to uwagę już Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2007 r., II UK 116/06 (OSNP 2008 nr 3-4, poz. 47), stwierdzając w uzasadnieniu, że okres przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, jest liczony od dnia wymagalności należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne do dnia wydania decyzji zobowiązującej do zapłaty tej należności, nie są natomiast liczone okresy przypadające po wydaniu decyzji.

Odnosząc się do uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zauważyć należy, że w Sądzie Najwyższym już po wydaniu wyroku z dnia 29 maja 2013 r., I UK 613/12, zapadły odnoszące się do wykładni powoływanego przez organ rentowy przepisu art. 24 ust. 5f ustawy systemowej wyroki: w dniu 21 kwietnia 2016 r., III UK 116/15 (OSNP 2017 nr 12, poz. 164) oraz w dniu 2 września 2020 r., w sprawie I UK 53/19 (LEX nr 3053510), w których podzielono stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 maja 2013 r., I UK 613/12. Ten sam pogląd odnajdujemy także w orzecznictwie sądów

apelacyjnych. I tak w wyroku z dnia 13 marca 2019 r., III Aua 803/18 (LEX nr 2665808), Sąd Apelacyjny w Łodzi przyjął, że „stosownie do treści art. 24 ust. 5f ustawy systemowej wydanie przez organ rentowy decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek lub obowiązków ich opłacenia rozpoczyna zawieszenie biegu terminu przedawnienia składek objętych tą decyzją i stan ten kończy się z dniem jej uprawomocnienia. Organ rentowy, a w konsekwencji sąd ubezpieczeń społecznych może więc stwierdzić przedawnienie składek tylko wtedy, jeśli nastąpiło ono przed wydaniem decyzji wszczynającej postępowanie o ustalenie podstawy wymiaru składek lub obowiązku ich opłacenia (zob. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 września 2017 r., III AUa 47/17, LEX nr 2379135; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 4 marca 2015 r., III AUa 1607/14, LEX nr 1665769, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1 lipca 2014 r., III AUa 142/14, LEX nr 1480368 czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 26 lutego 2020 r., I SA/GI 132/19, LEX nr 2837757).

Kierując się motywami przedstawionymi powyżej Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.